

วิเคราะห์ผลการนำเสนอข่าวเหตุการณ์วิกฤติทางการเมือง เดือนพฤษภาคม 2535
ของ สถานีวิทยุแห่งประเทศไทย และ สำนักข่าว ไล เอ็น เอ็น

จากการที่ได้เสนอลักษณะการนำเสนอเนื้อหาข่าว รวมถึงปัจจัยและเงื่อนไขที่ต้องนำเสนอในลักษณะนั้น ในบทที่ 5 และ 6 รวมถึงได้หยิบยกเนื้อหาบางตอนที่สำคัญมาเสนออย่างละเอียด เพื่อให้ทราบถึงเนื้อหาที่นำเสนออย่างละเอียดในบทที่ 7 สำหรับบทนี้ จึงเป็นการรวบรวมเนื้อหาสำคัญทั้งในบทที่ 4, 5, 6 และ 7 มาสรุปและวิเคราะห์ โดยอ้างอิงทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่กล่าวไว้ในบทที่ 2

เพื่อให้เกิดความเข้าใจโดยละเอียด จะแบ่งการวิเคราะห์เป็น 4 ส่วน ดังนี้คือ

1. โครงสร้างการเสนอข่าว
2. บุคลากรข่าว
3. ลักษณะข่าว
4. เนื้อหาข่าวที่นำเสนอ

ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. โครงสร้างการเสนอข่าว

เมื่อศึกษาถึงโครงสร้างของการเสนอข่าวแล้ว ย่อมไม่สามารถแยกความสัมพันธ์ของโครงสร้างใหญ่กับโครงสร้างย่อยได้ โครงสร้างใหญ่ในที่นี้คือ การควบคุมของภาครัฐ ซึ่งดูแลควบคุมการนำเสนอข่าวสารของทั้งประเทศ ที่องค์กรข่าวย่อย เช่น สถานีวิทยุแห่งประเทศไทย และสำนักข่าว ไล เอ็น เอ็น ซึ่งปฏิบัติตามกฎกติกาของโครงสร้างใหญ่

จากงานวิจัยของ เจลิมพร อุ่นแก้ว และ บำรุงสุข สีหอำไพ และคณะ ที่ได้ศึกษาถึงโครงสร้างระบบควบคุมวิทยุกระจายเสียงในประเทศ ได้ยืนยันว่า รัฐได้เข้ามาควบคุมกิจการกระจายเสียง เกือบจะสิ้นเชิง โดยอาศัยข้อกฎหมายบ้าง สถาบันของรัฐบ้าง หรือไม่กี่อาศัยเอกสิทธิ์ในการเป็นเจ้าของสถานี ซึ่งในปัจจุบัน 484 สถานีวิทยุ ตกอยู่ในการควบคุมของระบบราชการ

สถานีวิทยุ จำนวน 233 สถานี สังกัดกระทรวงกลาโหม (กรมประชาสัมพันธ์, 2533) เอกชนไม่มีสิทธิ์ในการเป็นเจ้าของ แต่สามารถเช่าช่วงเวลาหรือสถานีทั้งคลื่น โดยการต่อสัญญาเป็นรายปี และมีค่าตอบแทนให้กับผู้เป็นเจ้าของ ถ้าเอกชนรายใด ไม่ปฏิบัติตามระเบียบข้อนี้ ซึ่งเจ้าของสถานีได้ระบุไว้ เจ้าของก็มีสิทธิ์โดยชอบธรรมในการบอกเลิกสัญญาเช่าได้

ในส่วนของสถานีวิทยุกรมประชาสัมพันธ์นั้น เมื่อศึกษาตามประวัติศาสตร์ที่ผ่านมา รวมถึงบทบาทหน้าที่ในฐานะองค์กรสื่อมวลชน ตามที่ พรสวรรค์ อุกการวุฒิพงศ์ ได้ทำการศึกษาไว้ ช่อมปรากฏชัดแจ้งว่า หน้าที่หลักของกรมประชาสัมพันธ์ คือการเผยแพร่นโยบายของรัฐบาล และมีบทบาทแฝงคือ การรักษาอำนาจของรัฐบาล ส่งเสริมสถานภาพแก่บุคคลในรัฐบาลและเป็นกระบอกเสียงของรัฐบาล จึงเท่ากับว่า รัฐบาลได้ถือเอสิทธิ์ในการครอบครอง ควบคุม ดูแล และแสดงความเป็นเจ้าขององค์กรสื่อมวลชนนี้อย่างเต็มที่มาโดยตลอด

และเมื่อถ้าพิจารณาถึงโครงสร้างย่อยของกองทั่วยุในประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์ ในแง่การบริหารงานและนโยบายในการปฏิบัติงานแล้ว จะพบว่าเป็นการทำงานของระบบราชการเต็มรูปแบบ กล่าวคือ

- เป็นข้าราชการ สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี
- มีกฎระเบียบและวินัยในการทำงานที่เคร่งครัด และมีการลงโทษตามวินัยของข้าราชการ
- มีการดูแลและถ่ายทอดคำสั่งเป็นชั้นตอน จากผู้มีอำนาจสูงสุด คือ นายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีไปยังอธิบดี และข้าราชการชั้นรองลงมาตามลำดับ และต้องปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา
- ข้าราชการการเมืองมีสิทธิ์ในการให้คะแนนและโทษแก่ข้าราชการประจำได้

จากประวัติที่ผ่านมา (สมสุข หินวิมาน, 2534) จึงปรากฏอยู่เนื่อง ๆ ว่า วิทยุกรมประชาสัมพันธ์จะต้องเสนอข่าวให้สอดคล้องและเป็นผลดีต่อนโยบายของรัฐบาล ซึ่งจะแตกต่างออกไปตามแต่นโยบายและแนวคิดของผู้นำรัฐบาลในยุคนั้น ๆ ถ้าผู้บริหารประเทศคนใดมีแนวคิดไปในแนวทางประชาธิปไตย ส่งเสริมเรื่องสิทธิและเสรีภาพ ก็ย่อมส่งผลถึงนโยบายการเสนอข่าวของกรมประชาสัมพันธ์ กล้าเปิดกว้างให้ แนวคิดของฝ่ายคู่ขัดแย้งได้ถูกนำเสนอออกไปด้วยในทางกลับกัน ถ้าผู้นำคนใด มีนโยบายการบริหารนิยมเอียงไปในทางเผด็จการ ข่าวของกรมประชาสัมพันธ์ ก็มักจะเสนอข่าวที่สอดคล้องต่อความต้องการของผู้บริหารประเทศเป็นหลัก

อย่างไรก็ดี ในสภาพของการครอบงำของโครงสร้างใหญ่ที่ส่งผลกระทบต่อโครงสร้างขององค์กรย่อย เช่น วิทยุกรมประชาสัมพันธ์ ก็ยังปรากฏให้เห็นถึง ลักษณะที่เป็นพหุนิยมดังเช่น สำนักข่าว ไอ เอ็น เอ็น ที่เป็นสำนักข่าวเอกชนซึ่งผลิตข่าววิทยุอื่นเป็นกรณีศึกษาในงานวิจัยนี้

สำนักข่าวไอ เอ็น เอ็น เกิดจากการร่วมทุนระหว่างสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ผู้ถือหุ้นใหญ่กับบริษัทธุรกิจเอกชน คือ บริษัท มีเดีย พลัส (Media Plus) โดยมีจุดประสงค์เพื่อสร้างสำนักข่าวอิสระที่เสนอข่าวอย่างเป็นกลาง เพื่อประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก การที่จะสร้างงานให้ได้ตามประสงค์นั้น ย่อมต้องให้อิสระแก่คนทำงานในระดับหนึ่งด้วย ซึ่งจากงานวิจัยพบว่า เจ้าของสำนักข่าวทั้งสองบริษัท แทบไม่เข้ามาเกี่ยวข้องกับนโยบายในการเสนอข่าวเลย โดยปล่อยให้สิทธิ์ขาดในการตัดสินใจเสนอข่าว อยู่ที่ผู้บริหารระดับสูงของสำนักข่าวนั้น ซึ่งมีแนวคิดที่ให้อิสระแก่ผู้ปฏิบัติงาน ในการตัดสินใจอยู่แล้ว บนพื้นฐานของการรักษาความเป็นกลาง และถ้าเป็นยามคับขันหรือยามวิกฤติ ก็ต้องตระหนักถึงประชาชนเป็นสำคัญ ด้วยเหตุนี้ ผู้ปฏิบัติงานข่าวในสำนักข่าวไอ เอ็น เอ็น ทุกคนจึงรู้สึกมีอิสระในการตัดสินใจเสนอข่าวตามอุดมการณ์ของตน

อย่างไรก็ตาม ในเหตุการณ์เดือนพฤษภาคม 2535 ที่ผ่านมา เจ้าของสถานี คือ กองพลที่ 1 รักษาพระองค์ ได้สร้างข้อกำหนดขึ้น ในการนำเสนอข่าวเหตุการณ์ความเคลื่อนไหวของฝ่ายผู้ขัดแย้งรัฐบาล อันทำให้เกิดการตอรองในเวลาต่อมา และผู้ปฏิบัติงานก็ขาดอิสระเท่าที่ควร รวมถึงมีความกังวลควบคู่กับการระวัง ในการนำเสนอข่าวนี้มาเป็นพิเศษด้วย

ภาพเชิงซ้อนของอำนาจนิยมและความรับผิดชอบต่อสังคม

จากความสัมพันธ์และโครงสร้างใหญ่ในการควบคุมการเสนอข่าวของรัฐบาล ต่อโครงสร้างย่อยของ 2 องค์กรข่าว แสดงให้เห็นถึงภาพเชิงซ้อนลักษณะเชิงอำนาจนิยมของรัฐบาลไทย ในการควบคุมสื่อมวลชนตามที่ได้บัญญัติไว้ในกฎระเบียบและข้อปฏิบัติทางกฎหมาย โดยมีข้อบังคับสำคัญ สอดคล้องกับที่ McQuail (1987) ได้กล่าวไว้คือ

1. สื่อมวลชน ไม่ควรทำอะไรก็ตามที่เป็นการบ่อนทำลายอำนาจของรัฐ ซึ่งพ้องกับระเบียบว่าด้วยวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. 2518 ที่กำหนดเฉพาะในรายการข่าวว่าทุกสถานีต้องไม่ออกอากาศในเรื่องที่กระทบกระเทือนต่อความมั่นคงปลอดภัยของชาติ

2. สื่อมวลชน ควรยอมรับอยู่ใต้อำนาจอรัฐ ซึ่งปรากฏว่า จากคำสั่งของคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 15 ได้กำหนดให้สถานีวิทยุกระจายเสียงทุกแห่งในประเทศไทย ถ่ายทอดข่าวภาพ 7.00 น. 12.00 น. 19.00 น. และ 20.00 น. จากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย รวมถึงรายการข่าวสำคัญทุกครั้ง นอกจากนี้สถานีวิทยุทุกสถานีของกองทัพบก จะต้องถ่ายทอดรายการข่าวด่วน ซึ่งผลิตโดยศูนย์ผลิตรายการและข่าวกองทัพบก ในเวลา 11.00 น. 16.00 น. และ 18.00 น. ด้วย เหล่านี้เป็นต้น

และสำหรับบทบาทของสถานีวิทยุกรมประชาสัมพันธ์แล้ว ยิ่งสะท้อนให้เห็นภาพที่ชัดเจนของการใช้อำนาจอรัฐ ครอบงำองค์กรสื่อสารมวลชน โดยที่ข่าวของกรมประชาสัมพันธ์นั้น จะเป็นเครื่องมือในการสื่อสารประชาสัมพันธ์ให้กับรัฐบาล และถูกใช้ตามที่ สภิตย์ นิยมญาติ ได้กล่าวไว้ใน 3 ประการ คือ 1) การผูกขาด 2) การทำซ้ำซากอยู่เรื่อย ๆ (การเสนอข่าวซ้ำ ๆ กันในประเด็นที่รัฐบาลต้องการ หลายครั้ง) 3) การใช้เครื่องมือสื่อสารทุกชนิดพร้อมกัน (ในประการสุดท้ายนี้จะเห็นได้ชัด ในเวลาที่เกิดการต่อสู้ทางการเมือง และมักปรากฏว่า รัฐจะใช้สื่อของรัฐในการเสนอข่าวของฝ่ายตนเอง มากกว่าฝ่ายคู่ขัดแย้ง หรือไม่นำเสนอเลย จึงทำให้เกิดการเรียกร้อง เรื่อง การเปิดเสรีสื่อมวลชนของรัฐ) และลักษณะที่เห็นได้ชัดอีกประการหนึ่ง คือ การใช้ภาษาในข่าวกรมประชาสัมพันธ์ ซึ่งจะ เป็นลักษณะการสั่งการ เพื่อเรียกร้องให้สนับสนุนนโยบายของรัฐบาล เป็นสำคัญ

อย่างไรก็ดี ลักษณะการปฏิบัติงานของสำนักข่าวไอ เอ็น เอ็น ก็ยังเป็นภาพของความรับผิดชอบในสังคมที่ปรากฏขึ้นมา ท่ามกลางอำนาจการครอบงำของรัฐบาล กล่าวคือ ความพยายามที่จะเสนอข่าวอย่าง เป็นกลาง โดยคำนึงถึงอรรถประโยชน์ของประชาชนเป็นสำคัญ ทั้งนี้แม้ว่าจะได้รับคำสั่งจากทหาร ซึ่งเป็นเจ้าของสถานีและสามารถใช้สิทธิ์ในการยับยั้งการเสนอข่าวได้ ทางสำนักข่าวก็ได้ทำทุกวิถีทางที่จะรักษาสถานภาพของสื่อมวลชนที่มีอิสระในการรายงานข่าวเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง โดยการเจรจาต่อรองกันบ้าง หรือการยินยอมบ้างในบางกรณี รวมถึงการนำเสนอข่าวให้เบาบางในบางเวลา เหล่านี้จึงทำให้สำนักข่าวไอ เอ็น เอ็น เป็นสำนักข่าวอิสระของเอกชน ที่สามารถเสนอข่าวเหตุการณ์ได้อย่างต่อเนื่อง โดยไม่ถูกปิดกั้นและครอบงำอย่างสิ้นเชิง ด้วยการทำงานของบุคลากรที่ตระหนักถึงเสรีภาพของสื่อมวลชน และพันธกรณีของสื่อมวลชนที่มีต่อสังคม ในสภาพการณ์ที่สื่อของรัฐปิดกั้นข่าวสาร และเหลือเพียงสถานีวิทยุไม่กี่สถานีที่สามารถเสนอข่าวได้ตลอดโดยไม่ถูกเซ็นเซอร์จากสื่อเอกสิทธิ์สถานี

นอกจากนี้ภาษาที่สำนักข่าวไอ เอ็น เอ็น ใช้นั้น ก็แตกต่างจากข่าววิทยุประเทศไทย โดยจะใช้ภาษาและลีลาที่ไม่เป็นทางการมากนัก และจะเน้นไปที่การสร้างความคิดเห็นไว้มากกว่า แม้ว่าจะเป็นภาษาที่ค่อนข้างหรือหยาบ แต่ก็เพื่อเรียกร้องความสนใจ มิใช่การสั่งการให้ปฏิบัติ เล็กเช่นภาษาและลีลาของข่าววิทยุกรมประชาสัมพันธ์

ลักษณะอีกประการหนึ่งที่แสดงถึงความเป็นพหุนิยมของสำนักข่าวไอ เอ็น เอ็น ประเด็นที่มักมีการถกเถียงอยู่ตลอดเวลา คือ การไม่ให้เกิดความรุนแรงมากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ ซึ่งตรงกับแนวทางในการจัดข้อขัดแย้งในสังคม ตามแบบพหุนิยม คือการประนีประนอม และปรับผลประโยชน์เข้าหากันอย่างถ้อยทีถ้อยอาศัย ตามแนวทางสันติ มากกว่าที่จะนิยมความรุนแรง

แต่ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่า ข่าววิทยุกรมประชาสัมพันธ์จะไม่เห็นด้วย หรือไม่นำเสนอข้อความในลักษณะให้เกิดการประนีประนอมกันอย่างสันติวิธี หากทว่า การนำเสนอของวิทยุประเทศไทยนั้น มักเน้นที่แหล่งข่าวฝ่ายรัฐบาลเป็นสำคัญ จึงทำให้แนวทางจัดข้อขัดแย้งในสังคมตามแบบพหุนิยมดังกล่าว ถูกแสดงออกมาอย่างไม่เด่นชัดเท่าที่ควร

จึงเห็นได้ว่า การกล่าวถึงบทบาทของวิทยุทางการเมือง ของ กมล สมวิเชียร ในปี 2520 และงานวิจัยของ เสถียร เชยประทับ ในปี 2535 ได้พบในสิ่งที่คล้ายกัน คือ สื่อมวลชนมีบทบาทน้อยมากในการเป็นจักรกลของการพัฒนาประชาธิปไตย หากแต่จะถูกนำมาใช้เพื่อรักษาอำนาจ และส่งเสริมบทบาทของผู้นำทางการเมือง รวมถึงระบบการเมือง และอุดมการณ์ทางการเมือง ของระบบสังคมไทยที่ยังคงอยู่ในรูปแบบเผด็จการและกึ่งเผด็จการเป็นส่วนใหญ่

และจากการศึกษา เรื่อง การนำเสนอเนื้อหาข่าววิทยุ ในช่วงเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมือง ในเดือนพฤษภาคม 2535 เฉพาะข่าววิทยุประเทศไทยและสำนักข่าวไอ เอ็น เอ็น พบว่า บทบาทของสื่อวิทยุในการพัฒนาการเมืองไทยในระบอบประชาธิปไตยนั้น ก็ยังเป็นไปในลักษณะดังกล่าว คือ ข่าววิทยุประเทศไทย ยังคงเสนอข่าวสารในเหตุการณ์เดือนพฤษภาคม 2535 เพื่อสนองต่อนโยบายและสอดคล้องต่อความต้องการของผู้มีบทบาททางการเมืองในขณะนั้น เนื่องจากวิทยุประเทศไทยก็ยังเป็นระบบโครงสร้างย่อยในโครงสร้างใหญ่ ของระบบการเมืองไทย

แต่ในขณะเดียวกัน ใน พ.ศ. 2535 นี้ ลักษณะภาพเชิงซ้อนของความรับผิดชอบในสังคม เริ่มปรากฏให้เห็นชัดเจนขึ้น จากบทบาทของสำนักข่าวไอ เอ็น เอ็น ในการรายงานเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง และค่อนข้างหลากหลาย เพื่อสนองต่อความต้องการของประชาชนที่กระหายข่าวสาร ซึ่งส่วนใหญ่ถูกปิดกั้น แม้จะไม่ใช้ภาพของความรับผิดชอบต่อสังคมที่เต็มรูปแบบ ทว่าก็ถือเป็นแนวโน้มที่ดีในอนาคต ที่จะมีการพิจารณาถึงการปรับเปลี่ยนโครงสร้างและบทบาทของสื่อมวลชน

ตารางที่ 27 แสดงความแตกต่างระหว่างสภาพการครอบงำและพหุนิยมของข่าววิทยุกรมประชาสัมพันธ์
และสำนักข่าวไอ เอ็น เอ็น

	สวท.	INN
จุดประสงค์ของ องค์กร ผู้มีสิทธิ์ใช้สื่อ	สนับสนุนและส่งเสริมนโยบายของรัฐ จุดหมายสอดคล้องแหล่งอำนาจในสังคม รัฐบาล <ul style="list-style-type: none"> - กฎระเบียบของรัฐบาล - คำสั่งจากรัฐบาลและผู้มีอำนาจ - การปฏิบัติของผู้มีอำนาจ - การเห็นชอบตนเอง 	แจ้งข่าวให้ประชาชนทราบโดยเร็ว จุดหมายเพื่ออรรถประโยชน์ในสังคม เอกชน <ul style="list-style-type: none"> - กฎระเบียบของรัฐบาลและทหาร - คำสั่งจากทหาร - จริยธรรมทางวิชาชีพ
กรรมสิทธิ์	รัฐบาล	กองพลที่ 1 รักษาพระองค์

ตารางที่ 28 แสดงความแตกต่างระหว่างสภาพการครอบงำและพหุนิยมของโครงสร้างนโยบายและการนำเสนอข่าววิทยุกรมประชาสัมพันธ์ และสำนักข่าวไอ เอ็น เอ็น

	สวท.	INN
เจ้าของสถานี	รัฐบาล	กองพลที่ 1 รักษาพระองค์
เจ้าของสื่อ	สำนักนายกรัฐมนตรี	สำนักงานทรัพย์สิน และบริษัทมีเดีย พลัส
สถานภาพ	ข้าราชการ	ลูกจ้างบริษัทเอกชน
นโยบาย	ส่งเสริมและสนับสนุนการทำงานของรัฐบาล	สำนักข่าวอิสระ ขายข่าวด้วยทุกต้น ข่าวโมง
แนวคิดคนทำงาน	สนองต่อนโยบายรัฐบาล เพื่อสอดคล้องต่อแหล่งอำนาจในสังคม	สนองตามนโยบายภาครัฐกิจเอกชน ที่เชื่อในการเสนอข่าวตามอุดมการณ์ วิชาชีพ
ภาษา	สั่งการ	บอกเล่า ชวนค้นเต็น

เพื่อรรถประโยชน์ของประชาชน โดยเพิ่มความรับผิดชอบต่อสังคม มากกว่ามุ่งเน้นที่จะส่งเสริมและสนับสนุนระบบและอุดมการณ์ทางการเมืองของผู้นำหรือของรัฐบาลยุคนั้น ๆ

2. บุคลากรข่าว

บุคลากรในองค์กรข่าวหนึ่ง ๆ คือผู้กรองสาร ก่อนที่จะถูกนำเสนอไปสู่ประชาชน และในการทำงานข่าวหนึ่ง ๆ นั้น ประกอบไปด้วยผู้ปฏิบัติหน้าที่แตกต่างกันออกไป นับจากนักข่าว ผู้เรียบเรียงข่าว หัวหน้าข่าว ผู้บริหารงานข่าว ซึ่งทั้งหมดล้วนมีหน้าที่ในการกรองข่าวสารทั้งสิ้น การทำงานข่าวจึงมิได้อาศัยเพียงใครคนหนึ่งคนเดียว แต่คือการทำงานร่วมกันของทุก ๆ ฝ่ายในองค์กร ที่มีหน้าที่หลักในการคัดเลือกว่า ข่าวใดจะถูกนำเสนอออกไป และนี่คือลักษณะพิเศษของการสื่อสารมวลชน ตามคำกล่าวของ Wilber Schramm

อรรถ เลิศจรยารักษ์, Walter Giber และ Galtung & Ruge ได้กล่าวถึงปัจจัยในการคัดเลือกข่าวขององค์กรสื่อสารมวลชน ที่ถูกนำมากล่าวถึงข้อใหญ่ ๆ คือ

- แนวทางการบริหารงานขององค์กร
- วิธีการทำงานขององค์กร
- ลักษณะและอุดมการณ์ของบุคลากรข่าว
- แนวทางการบริหารงานขององค์กร

แนวทางการบริหารงานของข่าววิทยุกรมประชาสัมพันธ์ และสำนักข่าวไอ เอ็น เอ็น นั้นได้กล่าวไว้อย่างละเอียดแล้ว ในส่วนของโครงสร้างการเสนอข่าว ซึ่งอาจกล่าวสรุปได้ว่า แนวทางการบริหารงานของข่าววิทยุประเทศไทยนั้น จะยึดถือนโยบายของรัฐบาลเป็นหลักในการทำงาน ตามระบบข้าราชการ ที่มีกฎเกณฑ์และข้อบังคับควบคุม ทุกคนต้องปฏิบัติตามคำสั่งผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น การบริหารงานเป็นระบบตามขั้นตอน และมีการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร ใ้สามารถตรวจสอบได้ด้วย สำหรับแนวทางในการบริหารงานของสำนักข่าวไอ เอ็น เอ็น ก่อนข้างมีอิสระ สามารถตัดสินใจนำเสนอข่าวได้ตามแต่พิจารณาของบุคลากรข่าวในตำแหน่งนั้น ๆ ภายใต้นโยบายการเสนอข่าวที่กำหนดโดยผู้บริหารระดับสูงท่านหนึ่ง คือ มุ่งนำเสนอข่าวอย่างเป็นกลางและรวดเร็ว เพื่อประโยชน์ของประชาชนส่วนใหญ่ ในการปฏิบัติงานพบว่า ผู้ถือหุ้นในสำนักข่าวนี้นี้ ทั้งสององค์กร คือ สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ที่มี ดร.จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา เป็นผู้ดูแลอยู่ และ บริษัท มีเดีย พลัส ไม่เข้ามาสั่งการหรือมีส่วนในการตัดสินใจนำ

เสนอข่าวเลย โดยให้บุคลากรข่าวในสำนักงานควบคุมตนเอง และควบคุมกันในหมู่พวกของตน
อย่างไรก็ดี ปรากฏว่า ผู้บริหารงานระดับสูงที่ดูแลด้านงานข่าวอยู่ มักเข้ามาดูแลตรวจตราและ
บอกถึงข้อบกพร่องของข่าวที่นำเสนอเป็นระยะ ๆ ด้วย

- วิธีการทำงานของบุคลากรในองค์กร

จากการศึกษาพบว่า แนวทางในการบริหารนั้น ย่อมส่งผลถึงการทำงานของ
บุคลากรในองค์กรข่าวนั้น ๆ ไปโดยปริยาย โดยผู้ปฏิบัติงานของสถานีวิทยุกรมประชาสัมพันธ์จะทำ
งานให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลเป็นสำคัญ ทั้งในส่วนของ การตัดสินใจเลือกข่าว การจัด
เกล้าและตัดทอนข่าวบางส่วนออกไป การใช้ภาษาในการนำเสนอข่าว การส่งข่าวและการอ่าน
ข่าว เหล่านี้จะเป็นไปในรูปแบบที่รัฐบาลหรือผู้มีอำนาจในขณะนั้นปรารถนา จากเหตุการณ์เดือน
พฤษภาคมที่ผ่านมา มันจะปรากฏชัดเจนว่า ไม่มีคำสั่งใด ๆ จากรัฐบาลเป็นลายลักษณ์อักษร ให้
เสนอข่าวเพื่อเป็นประโยชน์ต่อฝ่ายรัฐบาล แต่บุคลากรข่าวก็เลือกปฏิบัติในลักษณะดังกล่าว อีกทั้งผู้
บังคับบัญชาระดับสูงขององค์กร ที่มีอำนาจในการตัดสินใจได้ ก็ไม่อยู่ในบรรยากาศการทำงาน
ที่ถึงเคียดแค้นและต้องติดตามสถานการณ์อย่างใกล้ชิด เช่น เหตุการณ์ในเดือนพฤษภาคม 2535
กอบปรักกับในอดีตที่ผ่านมา ประสบการณ์ทำให้เรียนรู้วิธีการทำงานในภาวะการณ์เช่นนี้ว่า ต้องเลือก
เสนอข่าวที่ไม่ขัดแย้งกับฝ่ายรัฐบาล ในกรณีที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงการนำเสนอข่าวนี้ได้ ตามที่
สมสุข หินวิมาน (2534) ได้รายงานไว้ ลักษณะดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า บุคลากรองค์กรข่าววิทยุ
กรมประชาสัมพันธ์ส่วนใหญ่ เลือกที่จะปฏิบัติงานข่าว ในทางที่เป็นกระบอกเสียงของรัฐบาล

ในส่วนของสำนักข่าวไอ เอ็น เอ็น นั้น นโยบายการบริหารที่ค่อนข้างอิสระ ส่ง
ผลให้วิธีการทำงานและการตัดสินใจในการเสนอข่าวของสำนักข่าวไอ เอ็น เอ็น มีอิสระ
มากกว่าวิทยุประเทศไทยในทุกด้าน ทั้งในส่วนของ การแสวงหาข่าวสาร การเข้าหาแหล่งข่าว
การป้อนคำถาม การเรียบเรียง การใช้ภาษาและการนำเสนอข่าวที่เจาะลึกและหลากหลาย
อย่างไรก็ดี เนื่องจากนโยบายของสำนักข่าวนี้นั้น คือการเสนอข่าวด่วน การทำงานจึงต้องเป็นไป
อย่างรวดเร็ว เพื่อแข่งกับเวลาตลอดทั้งวัน การตัดสินใจจะต้องใช้ความเร็วตามไปด้วย ในวิถี
การทำงานเช่นนี้ จึงทำให้สำนักข่าวนี้นั้นเสนอข่าวคลาดเคลื่อนไปบ้าง ข้อมูลไม่ครบถ้วนสมบูรณ์บ้าง
การใช้คำไม่เหมาะสม การอ่านที่ผิดบ่อยครั้ง เป็นต้น จึงทำให้ในช่วงที่เกิดเหตุการณ์วิกฤติเดือน
พฤษภาคม 2535 ต้องเพิ่มความระวังมากขึ้นและมีการประชุมกันถึงแนวทางในการทำงานให้ชัด
เจน รวมถึงการนำเสนอข่าวที่ถูกต้องอย่างต่อเนื่องเป็นระยะ ๆ โดยให้ความสำคัญต่อเหตุการณ์
เป็นหลัก และต้องระวังไม่ให้มีการสอดแทรกแนวคิด การวิพากษ์วิจารณ์ลงไปในช่วงที่นำเสนอ

- **อุดมการณ์และจิตสำนึกของบุคลากรในองค์กร**

แม้ว่าอุดมการณ์ส่วนบุคคลจะเป็นปัจจัยหนึ่งในการคัดเลือกข่าวขององค์กร แต่จากการศึกษาพบว่า อุดมการณ์และลักษณะนิสัยของผู้ปฏิบัติงานข่าว ก็อาจไม่สอดคล้องกับนโยบายและวิธีการทำงานเสมอไป อันทำให้เกิดประเด็นที่จะกล่าวถึงต่อไปคือ อะไรคือหลักในการตัดสินใจสูงสุดที่องค์กรสื่อมวลชนนั้น ๆ ใช้ในการตัดสินใจนำเสนอข่าว

ในชั้นแรกอาจกล่าวถึงลักษณะของบุคลากรข่าวในวิทยุกรมประชาสัมพันธ์ ว่าสามารถจำแนกได้เป็น 3 ประเภท คือ

1. มีอุดมการณ์ในการทำงานเป็นไปในแนวทางเดียวกับนโยบายการบริหารขององค์กร อย่างเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

2. ยึดถืออุดมการณ์ตามหลักที่เร้าใจของสื่อมวลชน แต่ถ้าหลักการณ์นั้น ไม่เป็นไปในแนวทางเดียวกับนโยบายการบริหารงาน ก็พยายามประยุกต์ใช้ให้ไปในแนวทางเดียวกันในบางเรื่องที่เป็นไปได้ เช่น การคำนึงถึงเรื่องศีลธรรม ความถูกต้อง น่าเชื่อถือ ส่วนบางเรื่องก็ยอมปรับเปลี่ยนไปตามนโยบาย และยอมรับในสิ่งเหล่านั้น เพื่อรักษาสถานภาพของตน เช่น การรักษาความเป็นกลางที่ต้องพิทักษ์ผลประโยชน์ของรัฐบาลก่อน

3. ยึดถืออุดมการณ์ตามหลักสื่อมวลชนเช่นเดียวกับประเภทที่ 2 แต่ถ้าในประเด็นใดที่อาจขัดต่อแนวทางการบริหาร ก็คิดว่าน่าจะมีการปรับปรุงกันได้ในภายหลังตามกาลเวลา ในส่วนของการบริหารและวิธีการทำงาน เพื่อดำรงไว้ซึ่งสิ่งที่ถูกต้องตามหลักวิชาชีพ เช่น การเสนอข่าวให้หลากหลาย และสร้างสรรค์มากขึ้น

สำหรับการดำรงไว้ซึ่งอุดมการณ์ของบุคลากรสำนักข่าวไอ เอ็น เอ็น สภาพการทำงานตามนโยบายการบริหาร ไม่มีความแตกต่างที่หลากหลาย เช่น กรณีของบุคลากรสถานีวิทยุกรมประชาสัมพันธ์ ทั้งนี้เป็นเพราะนโยบายและวิธีการทำงาน ต่างก็เอื้อต่อแนวคิดของการทำงานตามวิชาชีพของสื่อมวลชน คือ

- การรักษาความเที่ยงตรง ไม่วิจารณ์ข่าว ให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจเอง
- การเสนอข่าวอย่างรวดเร็ว ด้วยความถูกต้อง
- การเสนอข่าวตามหลักจรรยาบรรณและจริยธรรม เพื่อประโยชน์ของผู้รับ

ข่าวสาร

หลักในการตัดสินใจสูงสุด

อย่างไรก็ดี ตามที่ Cohen et al. (1990) ได้กล่าวไว้ว่า ธรรมชาติของข่าวคือ ผลผลิตขององค์กรและบุคลากรในองค์กร ในสองส่วนนี้ บางครั้งก็เป็นไปในแนวทางเดียวกัน แต่ บางครั้งก็ขัดแย้งกัน อย่างเช่น ที่เกิดต่อบุคลากรบางคนของสถานีวิทยุประเทศไทย ประเด็นที่จะกล่าวถึงต่อไปคือ การเลือกตัดสินใจของบุคลากรข่าวและแนวคิดที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษากรณีความขัดแย้งที่เกิดต่อบุคลากรของสถานีวิทยุกรมประชาสัมพันธ์ พบว่า เกิดแนวคิดใน 2 ทางคือ

(ก) คนต้องปรับตัวให้เข้ากับหลักการบริหาร และวิธีการทำงานขององค์กร เพราะองค์กรควบคุมและกำหนดคน

(ข) องค์กรประกอบด้วยคน ดังนั้น จึงอาจมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงในการบริหาร หรืออย่างน้อยก็การทำงานเกิดขึ้นได้ ถ้าคนในองค์กรพร้อมทั้งปรับเปลี่ยนเหมือน ๆ กัน อย่างไรก็ตาม เหตุการณ์ในเดือนพฤษภาคม 2535 ได้แสดงให้เห็นว่า หลักในการตัดสินใจสูงสุดของการนำเสนอข่าว ก็คือ นโยบายการบริหารงานขององค์กร ซึ่งตรงกับคำกล่าวของ Canter (1971) ที่ว่า องค์กรสื่อมวลชน สามารถที่จะบรรลุลความขัดแย้งได้ โดยการเลือกบุคคลในองค์กร เพื่อเกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของจุดมุ่งหมายในการทำงาน

ในที่สุดแล้ว ผู้ปฏิบัติงานข่าว สถานีวิทยุแห่งประเทศไทย เลือกที่จะแสดงบทบาทของการเป็นแหล่งอำนาจในสังคมของสื่อมวลชนตามนโยบายการบริหาร ที่ต้องสนองต่อการทำงาน ของรัฐบาล ทั้งนี้เพื่อรักษาสถานภาพการทำงานของตนเองให้คงอยู่ต่อไป ในขณะที่บุคลกรข่าว สำนักข่าวไอเอ็นเอ็น ได้แสดงบทบาทด้านอาชีพทั้งสองขั้ว ตามที่ Cohen et al. กล่าวคือ เป็น แหล่งอำนาจทางสังคมที่เลือกเสนอข่าวสารอย่าง ที่ตรง ในขณะเดียวกันก็แสดงบทบาทที่ สาธารณชนได้รับประโยชน์จากการดำเนินงานของสื่อมวลชนด้วย คือ มีการปฏิบัติงานที่เป็นอิสระ เพื่อบรรลุจุดมุ่งหมาย เพื่อผู้รับสารหรือเพื่อสังคม (ตามตารางที่ 17)

ตารางที่ 29 ทางเลือกของบทบาทด้านอาชีพของสถานีวิทยุแห่งประเทศไทยและสำนักข่าว
ไอ เอ็น เอ็น

สถานีวิทยุแห่งประเทศไทย	สำนักข่าวไอ เอ็น เอ็น
เป็นกระบอกเสียงของรัฐบาลในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง	VS สอมรับความเป็นกลาง มีหน้าที่เพียงเสนอแต่ข่าวสาร
สนองต่อความต้องการขององค์กรจากการกำกับดูแลของรัฐบาล	VS ปฏิบัติได้โดยอิสระ ปราศจากการแทรกแซงในระดับหนึ่ง
การสื่อสารเพื่อสั่งการ ในฐานะตัวแทนขององค์กรรัฐบาล	VS การสื่อสารเพื่อประชาชนผู้รับสารและเพื่อสังคม

3. ลักษณะของข่าววิทยุ

ความขัดแย้งเป็นองค์ประกอบของข่าวประการหนึ่ง ตามที่ บำรุง สุขพรรณ และ มาลี บุญศิริพันธ์ ได้กล่าวไว้ ข่าวประเภทนี้ได้ทำให้คนทั่วไปเกิดความสนใจสูง เพราะอาจส่งผลกระทบต่อมาถึงตนได้ ดังนั้นเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองในเดือนพฤษภาคม 2535 จึงเป็นเหตุการณ์ที่มีอาจหลีกเลี่ยงไม่น่าเสนอได้ อีกทั้งองค์กรที่นำเสนอข่าวนี้ ควรเสนอข้อเท็จจริง ในลักษณะที่เที่ยงตรงและสมดุลด้วยกันทุกฝ่าย เป็นสำคัญ

เมื่อพิจารณาองค์ประกอบของข่าวควบคู่กับลักษณะของข่าววิทยุ ตามที่ บุญเกื้อ ควรพา เวช สุรินทร์ แปลงประสพโชค และ เกษม ศิริสัมพันธ์ ได้กล่าวไว้ ทำให้สามารถแยกพิจารณาลักษณะของข่าววิทยุ ของทั้งสำนักข่าวไอ เอ็น เอ็น และสถานีวิทยุแห่งประเทศไทย แยกตามประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- 3.1 ความเร็ว กระชับ และต่อเนื่อง
- 3.2 การสร้างความน่าสนใจ
- 3.3 การนำเสนอข้อเท็จจริง
- 3.4 ความเที่ยงตรงและความสมดุล

3.1 ความเร็ว กระชับ และต่อเนื่อง ของลักษณะข่าววิทยุกรมประชาสัมพันธ์ จะแตกต่างจากสำนักข่าวไอ เอ็น เอ็น

จากการศึกษาพบว่าข่าวที่ออกอากาศของวิทยุกรมประชาสัมพันธ์ เกี่ยวกับเหตุการณ์เดือนพฤษภาคม 2535 นั้น ส่วนใหญ่จะช้ากว่าข่าวของสำนักข่าวไอ เอ็น เอ็น ทั้ง ๆ ที่เป็นข่าวเดียวกัน นอกจากนี้ การให้ความสำคัญกับการรายงานของผู้สื่อข่าว ของสำนักข่าวไอ เอ็น เอ็น จึงทำให้ผู้ฟังได้รับทราบเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตามโครงสร้างของข่าวตามปกติบ้าง หรืออาจมีการรายงานสดแทรกเข้ามาในรายการบ้างเป็นบางครั้งบางคราว (จากรายละเอียดในบทที่ 7)

ทั้งนี้ เป็นเพราะลักษณะความคล่องตัวในการทำงานและการตัดสินใจของบุคลากรทั้งสององค์กรแตกต่างกัน วิทยุกรมประชาสัมพันธ์ คือหน่วยงานของราชการ การทำงานต้องมีขั้นตอน มีการตรวจสอบถึงความถูกต้อง เพื่อไม่ให้เกิดความผิดพลาด โดยที่มีหลายบุคคลที่รับผิดชอบหน้าที่ดังกล่าว การทำงานที่คำนึงถึงความถูกต้องอย่างที่สุด กอปรกับความไม่กล้าตัดสินใจ เนื่องจากผู้บังคับบัญชาสูงสุดไม่อยู่สั่งการ หรือควบคุมดูแล จึงทำให้บางข่าวได้รับการเสนอล่าช้า หรืออาจไม่ได้

รับการนำเสนอเลข

อย่างไรก็ตาม บางข่าวเหตุการณ์สำคัญของรัฐบาล และทหาร จะสังเกตได้ว่า ข่าววิทยุกรมประชาสัมพันธ์สามารถนำมาออกอากาศได้ก่อน เพราะถือเป็นนโยบายเฉพาะเหตุการณ์ที่จะต้องนำข่าวราชการมาเผยแพร่เป็นลำดับแรกก่อน อีกทั้งจำนวนครั้งและเวลาในการเสนอข่าวของวิทยุกรมประชาสัมพันธ์มีมากกว่า และยังบังคับให้สถานีอื่นต้องถ่ายทอดข่าวทั้ง 4 ภาคด้วย จึงทำให้ข่าวสำคัญที่ทางรัฐบาลต้องการให้นำเสนอโดยเร็ว ได้ออกเผยแพร่ทางวิทยุแห่งประเทศไทยก่อนสถานีอื่น ๆ

ถ้าพิจารณาถึงความทันต่อเหตุการณ์ที่ผู้นำเสนออย่างต่อเนื่อง กระชับเป็นระยะ ๆ แล้ว จะเห็นได้ว่าสำนักข่าวไอ เอ็น เอ็น สามารถรายงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่า ทั้งนี้เนื่องด้วยนโยบายที่ต้องเสนอข่าวด่วนทุกต้นชั่วโมง อันส่งผลให้ระบบการทำงานและการตัดสินใจของบุคลากรที่เกี่ยวข้องต้องรวดเร็ว และด่วนไปด้วย พร้อมกันนี้ในการนำเสนอข่าวเหตุการณ์ดังกล่าว ก็จะถูกจัดลำดับความต่อเนื่องโดยตลอด ไม่ว่าจะเป็นการกล่าวอ้างถึงเหตุการณ์เมื่อชั่วโมงที่ผ่านมา ต่อเนื่องมาจนถึงชั่วโมงปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอะไรเกิดขึ้นบ้าง และยังมีความต่อเนื่องของเวลาและลำดับความสำคัญของเหตุการณ์ ซึ่งข่าวใดเมื่อเห็นว่าเป็นข่าวที่สำคัญ เห็นควรว่าเสนอต่อเนื่องกันก็มักถูกเรียงลำดับความสำคัญ เป็นลำดับต้น ๆ เสมอ

3.2 ความน่าสนใจโดยการใช้อักษรและลีลา

ตามจริงแล้ว ลักษณะของข่าวความขัดแย้งที่รุนแรง เช่น เดือนพฤษภาคม 2535 ก็เป็นสิ่งที่น่าสนใจของไทยทั่วไปให้ความสนใจอยู่แล้ว ในที่นี้จึงขอพูดถึงภาษาและลีลา ซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่งในการสร้างความน่าสนใจในเนื้อหาของทั้งสององค์กร

ด้วยสภาพการรายงานข่าวด่วนทุกต้นชั่วโมง ในเวลาที่จำกัด จึงต้องมีการเลือกบางประเด็นมาพิจารณาออกอากาศเท่านั้น และการขึ้นต้นหัวข้อ ก็เป็นส่วนประกอบหนึ่งในการเรียกร้องความสนใจจากผู้ฟัง ภาษาที่ใช้ในการขึ้นต้นหัวข้อของทั้งสององค์กร จะมีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด ภาษาที่ข่าววิทยุกรมประชาสัมพันธ์เลือกใช้ในการนำเสนอนั้น จะสุภาพเป็นภาษาทางราชการ มีการขัดเกลาร้อยอย่างดีไม่มีคำแสดงความคิดเห็น หรือ แสดงภาพปรากฏในเนื้อหา ไม่มีการใช้คำพูดในภาษาอ่าน หรือใช้ภาษาที่ห้วนหยา ทำให้ต้นต้น ลักษณะของการขึ้นต้นหัวข้อข่าวนั้น จะกล่าวค่อนข้างละเอียดว่า ใครทำอะไร หรือ พุทธอะไร ในประเด็นใด จึงทำให้หัวข้อยาวมากกว่า 1 บรรทัด ในกรณีของการขึ้นต้นข่าวภาคถ่ายทอด และประมาณครั้งถึงหนึ่งบรรทัดในข่าวทุกต้นชั่วโมง ลักษณะที่เป็นทางการดังกล่าว จะแตกต่างจากสำนัก

ข่าวไอ เอ็น เอ็น ซึ่งจะใช้ภาษาที่ห้วนๆ บางครั้งไม่ใช้ภาษาเขียนแต่เป็นภาษาพูด การใช้สรรพนามที่หลายคนรู้จักดีเรียกแหล่งข่าว หรือ เรียกชื่อโดยย่อ ภาษาในบางครั้งที่ออกอากาศทำให้ผู้ฟังรู้สึกสะดุดหู เพราะมีการผิดพลาดในการตรวจแก้ไขต้นฉบับบ้าง หรือใช้คำที่แสดงภาพเรีกร้องความสนใจ ตื่นเต้น ชวนให้ติดตามฟังเนื้อข่าว ด้วยความอหังการ ซึ่งจะพบได้บ่อยในภาษาที่ใช้ขึ้นต้นหัวข้อข่าว ส่วนเนื้อข่าวนั้น ในบางครั้งมักปรากฏคำวิจารณ์สอดแทรกไปด้วยเล็กน้อย โดยเฉพาะในบทสรุปข่าวภาคคึก ภาษาที่ใช้ในเนื้อข่าว บางครั้งมีความหมายคลุมเครือ ตีความได้หลายประการ เนื่องจากเป็นการนำคำพูดของแหล่งข่าวมาเสนอโดยตรง ว่าพูดอย่างไร โดยผ่านการขัดเกลาน้อยกว่าข่าววิทยุประเทศไทย ที่ฟังแล้วรู้หูและตรงไปตรงมา

อย่างไรก็ตาม ลีลาการอ่านและท่วงทำนองของการอ่าน ก็มีส่วนสำคัญประกอบกันไปด้วย กล่าวคือ ท่วงทำนองการอ่านข่าววิทยุกรมประชาสัมพันธ์จะช้า มั่นคง ออกจะเนิบนาบในบางครั้ง มีการเว้นจังหวะวรรคตอนที่ถูกต้อง อ่านถุกอักขระวิธีเป็นแบบอย่างที่ดีในการอ่าน แต่ด้วยน้ำเสียงที่ใช้อ่านนั้นเสมือนเป็นการสั่งการมากกว่าการบอกเล่า ในขณะที่สำนักข่าวไอ เอ็น เอ็น จะมีลีลาการอ่านที่เร่งเร้า จนบางครั้งกลายเป็นเสียงรัวไป ท่วงทำนองการอ่านจะเร็ว จนบางครั้งการวรรคตอนผิด อ่านผิดอักขระ และอ่านผิด ตัดขาด เกิดการตะกุกตะกักเป็นบางครั้ง ซึ่งลักษณะเช่นนี้จะพบน้อยมากในข่าววิทยุกรมประชาสัมพันธ์ เหล่านี้เองที่ทำให้สำนักข่าวไอ เอ็น เอ็น ที่เสนอในลักษณะข่าวด่วน อาจเร่งเร้าความสนใจของผู้ฟังได้มากกว่า ในขณะที่ข่าววิทยุกรมประชาสัมพันธ์ อาจจะมีความน่าเชื่อถือในเรื่องความถูกต้องได้มากกว่า ทั้งนี้ต้องดูที่เนื้อหาของข่าวเป็นเรื่อง ๆ พิจารณาประกอบด้วย

3.3 การเสนอข้อเท็จจริง

ข้อเท็จจริงเป็นองค์ประกอบส่วนหนึ่งของการนำเสนอข่าวที่เกี่ยวข้อง กล่าวคือ จะต้องประกอบด้วย การนำเสนอความจริงควบคู่ไปกับการเลือกเสนออย่างเป็นธรรมด้วย และเมื่อพิจารณาจากข่าวที่ทั้งสององค์กรเสนอนั้น ก็พบความแตกต่างของการเลือกปฏิบัติในการนำเสนอความจริง ที่วิทยุกรมประชาสัมพันธ์จะเลือกข้อความหรือทัศนะที่มาจากแหล่งข่าวฝ่ายรัฐบาลเป็นส่วนใหญ่และส่วนมาก ในขณะที่ทัศนะหรือความเคลื่อนไหวของฝ่ายค้านขัดแย้งแทบไม่ถูกนำเสนอ หรือไม่มีนำเสนอเลย และมักจะเป็นข้อความที่เสริมต่อแนวคิดที่รัฐบาลที่ต้องการ

นอกจากนี้ เมื่อเกิดเหตุการณ์วิกฤติในระหว่างวันที่ 17-21 พฤษภาคม 2535 ได้ปรากฏว่า ข่าววิทยุกรมประชาสัมพันธ์ นำเสนอข้อความจากถ้อยแถลงของฝ่ายรัฐบาลเกือบทั้งสิ้น

จึงมีอาจกล่าวได้ว่า ชาววิทยุกรรมประชาสัมพันธ์ได้มีการเสนอข้อเท็จจริงอย่างแท้จริงตามหลักการทางวิชาชีพ ทั้งนี้เพราะการเลือกเสนอข้อความจากแหล่งข่าวหรือทัศนะของฝ่ายรัฐบาลเป็นหลักใหญ่ แสดงให้เห็นถึงการเลือกปฏิบัติอย่างไม่เที่ยงตรงต่ออีกฝ่าย

สำหรับสำนักข่าวไอ เอ็น เอ็น นั้น ได้มีการเสนอข้อความจากแหล่งข่าวหรือทัศนะที่หลากหลาย ทั้งในฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้านด้วย รวมถึงนักวิชาการและบุคคลอาวุโสในแวดวงการเมือง ทัศนะหรือความเคลื่อนไหวที่ถูกเสนออย่างต่อเนื่อง ในปริมาณที่ไม่แตกต่างกันนักของกลุ่มขัดแย้งทั้งสองกลุ่มนี้เอง แสดงให้เห็นว่าสำนักข่าวไอ เอ็น เอ็นพยายามเสนอความจริงที่เกิดขึ้นอย่างยุติธรรม

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณากันในเชิงลึก ระดับรายละเอียดแล้ว จะพบว่าข่าวของฝ่ายรัฐบาลที่สำนักข่าวไอ เอ็น เอ็น เสนอนั้น จะให้ข้อมูลที่ละเอียดชัดเจนกว่า ทั้งในด้านของทัศนะ ความคิดเห็น และการแสดงออก ในขณะที่ความเคลื่อนไหวของฝ่ายค้านจะได้รับ การเสนออย่างกว้าง ๆ ว่ามีการชุมนุมกันในสถานที่ใด ลักษณะเป็นอย่างไร บรรยากาศโดยรวมๆ เป็นอย่างไร แต่ในส่วนของความคิดเห็นเป็นของบุคคลบางกลุ่ม อาทิ ผู้นำการชุมนุม หรือองค์กรเอกชนบางกลุ่มนั้น ไม่สามารถนำเสนอในแง่ทัศนะความคิดเห็นให้ปรากฏออกมาอย่างชัดเจน เฉกเช่นในฝ่ายรัฐบาล

อาจกล่าวได้ว่า สำนักข่าวไอ เอ็น เอ็น สามารถเสนอข้อเท็จจริงที่ยึดหลักการวิชาชีพได้ชัดเจนและหลากหลายว่าวิทยุกรรมประชาสัมพันธ์ก็จริง แต่ในแง่ของการเลือกปฏิบัติจริง ๆ แล้วก็ยังแสดงถึงความไม่สมดุลย์และเที่ยงตรงอย่างแท้จริง ดังปรากฏอยู่ในข้อความของข่าว

อาจกล่าวได้ว่า แม้สำนักข่าวไอ เอ็น เอ็นพยายามเสนอข้อความของข่าวตามข้อเท็จจริงที่ยึดตามหลักการวิชาชีพ ให้ชัดเจนและหลากหลายกลุ่มคนกว่าชาววิทยุกรรมประชาสัมพันธ์ แต่กระนั้นก็ตาม ข้อความที่ปรากฏก็ยังแสดงถึงการเลือกเสนอที่ไม่สมดุลย์และเที่ยงตรงเพียงพอที่จะถือเป็นเรื่องเท็จจริงตามหลักวิชาการได้

3.4 ความสมดุลย์และเที่ยงตรง

ในการให้ค่าจำกัดความของคำนี้ เป็นเรื่องที่ยากและหลากหลาย อย่างไรก็ตามในการศึกษานี้จะเลือกใช้แบบจำลองของ J. Westerstahl ในการพิจารณา โดยในระดับรากฐานของความเที่ยงตรงที่แท้จริงนั้น จะประกอบไปด้วย 2 ส่วน คือ ความสมดุลย์ อันหมายถึงการให้เวลาและเนื้อที่ในการเสนอข่าวความขัดแย้ง ซึ่งในที่นี้ต้องแบ่งเป็น 2 ฝ่าย คือ

ฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายคู่ขัดแย้ง สำหรับความเที่ยงตรงและสมคูลย์นี้จะหมายถึง การชักจูงหรือ โน้มน้าวใจให้เข้าใจไปในทางที่เป็นประโยชน์ต่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ทั้ง 2 ส่วนนี้ คือองค์ประกอบ ของความยุติธรรม และเมื่อพิจารณาถึงแนวทางในการเสนอข่าวที่เที่ยงตรงของบุคลากรข่าววิทยุ กรมประชาสัมพันธ์แล้วปรากฏว่า จะไม่เชื่อเรื่องความเป็นกลางที่แท้จริง หรือถึงแม้ว่าทราบดีว่า ควรจะดำเนินการคิดว่าเป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้ เนื่องจากนโยบายขององค์กร ระบบการทำงานของ องค์กร และสภาพที่เป็นข้าราชการ

ในการกำหนดเวลาและเนื้อหาของการเสนอข่าววิทยุกรมประชาสัมพันธ์ ก็ไม่สามารถให้เนื้อที่กับข่าวฝ่ายอื่นที่มีรัฐบาลได้ เนื่องจากสิ่งนี้คือหลักที่ยึดถือมาโดยตลอด จนเหมือนกับ รูปแบบที่ถูกบังคับไปโดยปริยาย กล่าวคือ ข่าวในราชสำนักต้องนำเสนอ ก่อน จากนั้นจึงเป็น ฝ่ายต่าง ๆ ที่พูดในประเด็นเดียวกัน โดยเฉพาะถ้าเป็นข่าวเกี่ยวกับความขัดแย้งด้วยแล้ว แหล่ง ข่าวในฝ่ายคู่ขัดแย้งแทบจะไม่ถูกนำเสนอเลย หรือถ้านำเสนอจะอยู่ในลำดับหลัง ๆ ยกเว้นการ เสนอข่าวทุกคืนทั่วเมืองที่มีข่าวไม่มาก ก็จะนำข่าวการเมืองขึ้นก่อน และถ้าไม่มีข่าวของฝ่ายรัฐบาล ฝ่ายคู่ขัดแย้งจึงอาจถูกหยิบยกมาเป็นลำดับแรก ๆ อย่างไรก็ตาม ในการเสนอข่าวภาคถ่ายทอด ทั้ง 4 ภาค จะไม่ปรากฏข่าวการชุมนุมประท้วงหรือข่าวการใช้กำลังทหารเข้าปราบ จนเกิดเป็นเหตุ วิกฤติ จากการรายงานของผู้สื่อข่าววิทยุกรมประชาสัมพันธ์ และถูกนำเสนอในลำดับต้น ๆ เลย จะปรากฏก็เพียงแค่แหล่งข่าวฝ่ายทหาร เป็นผู้ให้ข่าวเอง และได้ถูกจัดลำดับความสำคัญเป็นอันดับ ต้น ๆ ด้วย

จุดยืนการเสนอข่าวของวิทยุประเทศไทย แสดงให้เห็นได้ชัดจากการใช้ แหล่งข่าวที่จะเลือกเสนอบุคคลฝ่ายรัฐบาลเป็นส่วนใหญ่ การเลือกแหล่งข่าว ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมากเกินไป ก็สะท้อนให้เห็นถึงความไม่เที่ยงตรงและสมคูลย์ในการเสนอข่าวได้ ผวนกับภาษาที่ใช้ในข่าวของทางราชการก็ดี หรือคำเรียกฝ่ายคู่ขัดแย้งของแหล่งข่าวทหารก็ดี ล้วนเป็นการ แสดงให้เห็นภาพในทางลบต่อฝ่ายคู่ขัดแย้ง อันเลือกประโยชน์ต่อความต้องการของฝ่ายรัฐบาล

สำหรับสำนักข่าวไอ เอ็น เอ็น นั้น จะเน้นข่าวการเมืองเป็นสำคัญ ข้อใดที่เป็นข่าวที่เกี่ยวข้องกับการเมืองจะถูกจัดลำดับไว้ต้น ๆ ทั้งสิ้น เนื่องจากนโยบายของผู้บริหารที่ มองว่า ข่าวการเมืองจะส่งผลกระทบต่อคนหมู่มาก และย่อมมีคนสนใจในวงกว้าง ดังนั้นในช่วง เหตุการณ์เดือนพฤษภาคม 2535 ข่าวความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้นจึงถูกนำเสนอเป็นลำดับ แรกหรือต้น ๆ เสมอ สำหรับแหล่งข่าวที่นำมาใช้นั้นจะคละกันไป ระหว่างฝ่ายรัฐบาล ฝ่ายคู่ขัดแย้ง และการรายงานจากผู้สื่อข่าว และปรากฏว่าไม่มีความแตกต่างอย่างเห็นได้ชัดถึงการใช้

ความสำคัญต่อลำดับ เนื้อที่ และเวลาของแหล่งข่าวฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดมากกว่ากัน สิ่งนี้ทำให้มองเห็นถึงความล้มเหลวได้ระดับหนึ่ง ในส่วนของการใช้แหล่งข่าวของสำนักข่าวไอ เอ็น เอ็น ยังคงเป็นภาพที่ไม่ชัดเจนพอที่จะระบุถึงความเที่ยงตรงได้ เนื่องจากภาษาที่ใช้ในบางครั้ง แสดงอารมณ์ของแหล่งข่าวมากเกินไป จนอาจเป็นการโน้มน้าวหรือชักจูงได้ นอกจากนี้ยังปรากฏข้อความที่เป็น การวิพากษ์วิจารณ์ เสนอแนะ ตักเตือน ในเนื้อข่าวอยู่บ่อยครั้งอีกด้วย

กอบปรักกับเมื่อนำประเด็นเรื่องข้อเท็จจริงมาพิจารณาพร้อมกับความสมดุลย์ และเที่ยงตรงแล้วจะเห็นได้ชัดว่า สำนักข่าวไอ เอ็น เอ็น ยังคงไม่สามารถเสนอภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้นอย่างเที่ยงตรงได้ ตามหลักการทางวิชาชีพของมาตรฐานแบบจำลองของ J. Westerstahl อันเป็นทฤษฎีที่ใช้ศึกษาในงานวิจัยนี้

กระบวนการในการทำข่าว

จากลักษณะของข่าวที่กล่าวมาของทั้งสององค์กร จะสามารถแยกพิจารณาถึงกระบวนการทำข่าวตามแนวคิด 2 แนว ที่กล่าวไว้ในงานแปลของ ศิริชัย ศิริภาชะ และกาญจนา แก้วเทพ (2531) คือกระบวนการทำข่าวแบบสำนักข่าว และการทำข่าวที่มาจากกรณีวิเคราะห์เนื้อหา โดยพบว่ากระบวนการทำข่าวของวิทยุกรมประชาสัมพันธ์ จะพ้องกับลักษณะการทำข่าวแบบวิเคราะห์เนื้อหา คือยึดเอากฎเกณฑ์การคัดเลือกข่าวที่ถูกกำหนดใช้แต่เดิมเป็นที่ตั้ง นำเสนอข่าวที่มีความน่าสนใจ โดยพิจารณาจากประสพการณ์ นโยบาย และค่านิยมในองค์กรเป็นที่ตั้งในการนำเสนอข่าวใดข่าวหนึ่ง โดยข่าวที่นำเสนอไปนั้นต้องไม่ขัดแย้งกับนโยบาย หรือค่านิยมที่ยึดถือของผู้ปฏิบัติงานในองค์กร ส่วนสำนักข่าวไอ เอ็น เอ็น นั้นมีกระบวนการในการทำข่าวแบบสำนักข่าว คือ พิจารณาจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะหนึ่ง ๆ เป็นสำคัญ จากนั้นจึงใช้เกณฑ์ในการคัดเลือกข่าวตามอุดมการณ์ส่วนบุคคล หรือแนวทางในการทำงานขององค์กร ซึ่งจะพบว่าสอดคล้องกับอุดมการณ์ส่วนบุคคลอยู่แล้ว จากนั้นจึงได้ตัดสินใจรายงานข่าวนั้น ๆ ออกไปจึงทำให้ข่าวที่ถูกเสนอไปนั้น มีความน่าสนใจ

4. เนื้อหาของข่าวที่นำเสนอ

เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในเดือนพฤษภาคม 2535 นี้ สามารถนำแนวคิดของสังคมวิทยาของทฤษฎีความขัดแย้งมาอธิบายได้ว่า เป็นความขัดแย้งทางการเมือง ระหว่างผู้ประกอบการและผู้ถูกปกครอง ซึ่งบ่อเกิดของปัญหานี้เกิดจากการแจกจ่ายทรัพยากร หรืออำนาจ อย่างไม่เป็นธรรม ทำให้เกิดความขบถใจและตามมาด้วยการเริ่มต้นด้านหรือแสดงความขัดแย้งโดยเปิดเผย และเมื่อความขัดแย้งนี้มีอารมณ์เข้าไปเกี่ยวข้องมากเท่าใด โอกาสในการเกิดความรุนแรงก็มีมากขึ้น อีกประการหนึ่งคือ การมองว่าความขัดแย้งเป็นเรื่องส่วนตัว ไม่ใช่เรื่องส่วนรวมด้วยแล้ว โอกาสที่ความขัดแย้งจะรุนแรงก็มีมากขึ้น (เสริม ปุณณะหิตานนท์, 2536 ; ไม่ปรากฏหน้า)

อย่างไรก็ดีตามที่ Mosca ได้มองว่า ความขัดแย้งเป็นเรื่องปกติเกิดโดยธรรมชาติ และไม่สามารถเลี่ยงได้ ความขัดแย้งไม่เพียงแต่ทำให้เกิดผลเสีย อันอาจนำมาซึ่งความรุนแรงเพียงอย่างเดียว แต่ความขัดแย้งก็ยังมีผลดี คือ ทำให้เกิดความก้าวหน้า และมีระเบียบในสังคม หรือที่ รพีพรรณ สุวรรณรัฐโชติ ได้กล่าวถึงผลดีประการหนึ่งของความขัดแย้ง คือ เป็นสัญญาณเตือนแก่กลุ่มสังคมนั้น ว่าควรมีการเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมกับความต้องการของคนในสังคม ดังนั้นความขัดแย้งจึงมิใช่ความเลวร้ายที่อาจนำมาซึ่งความรุนแรงแต่เพียงประการเดียว แต่ความขัดแย้งก็สร้างผลดีด้วยเหมือนกัน นั่นก็คือความเปลี่ยนแปลงที่เป็นเป้าหมายของสมาชิกในสังคม และควรยอมรับด้วยว่า การเกิดความขัดแย้งขึ้นในสังคมนั้น เป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ตามทฤษฎีของ เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์

อย่างไรก็ตาม ความขัดแย้งนั้นเป็นองค์ประกอบส่วนหนึ่งของลักษณะข่าว ที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนและสร้างความสนใจให้แก่ประชาชนเป็นจำนวนมาก จึงจำเป็นต้องเสนอข่าวความขัดแย้งนั้น ๆ ในตอนที่ 4 นี้ จึงจะกล่าวถึงการนำเสนอเนื้อหาข่าวความขัดแย้ง โดยเทียบกับแบบจำลองที่หยิบยกมาอ้างในบทที่สองของ ชาติรี ธีวเจริญ ด้วย

การเสนอเนื้อหาข่าวความขัดแย้ง

จากเนื้อหาข่าววิทยุกรมประชาสัมพันธ์ ในการนำเสนอเหตุการณ์วิกฤตนี้ จะบอกอย่างกว้าง ๆ ของความขัดแย้งที่เกิดขึ้น พยายามเสนอแหล่งข่าวของคู่ขัดแย้งให้น้อยที่สุด แต่ประชาชนจะทราบว่าเป็นใครคือคู่ขัดแย้ง จากคำให้สัมภาษณ์ของแหล่งข่าวฝ่ายรัฐบาลเท่านั้น การเล่า

ถึงต้นเหตุของการวิกฤติในช่วง 17-20 พฤษภาคม 2535 หรือ ทำไมจึงเกิดเหตุการณ์นั้น ก็ล้วนเป็นคำบอกเล่าของแหล่งข่าวฝ่ายรัฐบาลทั้งสิ้น ดังนั้น ความคิดเห็นของทั้งสองฝ่ายที่มีต่อความขัดแย้งที่เกิดขึ้น จนกลายเป็นเหตุวิกฤตินั้น จึงแทบไม่ปรากฏในข่าววิทยุกรมประชาสัมพันธ์เลย แหล่งข่าวที่แสดงความคิดเห็นมากที่สุด คือ บุคคลในคณะรัฐบาลช่วงแรกของความขัดแย้ง และคณะทหารที่มีอำนาจเดิมในขณะนั้น (ช่วงหลังที่เกิดเหตุวิกฤติ) อันถือเป็นการเสนอทัศนะของฝ่ายรัฐบาล และทหารแต่เพียงอย่างเดียว ผู้ฟังจะทราบบ้างถึงความเคลื่อนไหวของฝ่ายขัดแย้ง จากรายงานของผู้สื่อข่าวที่มีอยู่น้อยมาก และเป็นการรายงานโดยไม่มีรายละเอียดชัดเจน เพียงบอกเล่าว่าเกิดอะไรขึ้นอย่างกว้าง ๆ เท่านั้น

นอกจากนี้ ก็ยังพอทราบอย่างกว้าง ๆ ได้จากคำถามของผู้สื่อข่าว ที่ถามแหล่งข่าวฝ่ายรัฐบาล เพื่อให้แสดงทัศนะต่อกรณีที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในช่วงที่เกิดการปะทะกันของเจ้าหน้าที่ทหาร ตำรวจ และกลุ่มผู้ชุมนุมประท้วง จะไม่มีรายงานจากผู้สื่อข่าวกรมประชาสัมพันธ์เลย ผู้ฟังจะทราบความเคลื่อนไหวจากประกาศของทางราชการ ที่จะออกอากาศทุกสถานีวิทยุ และ โทรทัศน์ เป็นระยะ ๆ และการสรุปรายงานการแถลงข่าวของพันเอกบัญชา ชวัลศิลป์ ผู้ช่วยเลขาธิการกองทัพบก ทางข่าววิทยุกรมประชาสัมพันธ์

เวลาเมื่อพิจารณาถึงการนำเสนอข่าววิกฤติเดือนพฤษภาคม 2535 ของสำนักข่าวไอเอ็นเอ็น เอ็น จะเห็นได้ว่า ผู้สื่อข่าวจะมีบทบาทมากในการนำเสนอเหตุการณ์ความเคลื่อนไหวของผู้ชุมนุมประท้วงรวมถึงการปะทะกันของทั้งสองฝ่าย แต่ความเคลื่อนไหวที่รายงานนั้นก็ไม่ได้ลึกลงไป ในรายละเอียดว่า ฝ่ายผู้ขัดแย้งได้ประกาศกิจจูงประชาชนอย่างไร จำนวนเท่าใด เพียงแต่เสนอว่า ใครคือผู้ขัดแย้ง มีความเคลื่อนไหวอย่างไร แต่เพียงกว้าง ๆ เช่น พลตรีจำลอง ศรีเมือง ยุติการอดอาหาร หรือ การเคลื่อนย้ายผู้ชุมนุมประท้วง เป็นต้น ในส่วนของความคิดเห็นของผู้ขัดแย้งนั้น ก็ได้นำเสนอบ้าง แต่ก็ไม่รุนแรงอะไรนัก และเป็นที่ยึดถือโดยทั่วไปอยู่แล้ว ถึงการเรียกร้องของฝ่ายผู้ขัดแย้ง ส่วนการนำเสนอแหล่งข่าวฝ่ายรัฐบาล ก็ยังนำเสนอควบคู่กันไปเป็นระยะ ๆ โดยมีจะย้ำประเด็นของความรุนแรงว่าจะไม่เกิดขึ้น อันเป็นนโยบายของฝ่ายรัฐบาล นอกจากนี้ยังได้นำเสนอแหล่งข่าวที่เป็นตัวแทนของความเป็นกลางด้วย คือ นักวิชาการ ซึ่งมักจะกล่าวถึงการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ตามข้อตกลงของทั้งสองฝ่าย อันจะเป็นการลดระดับความรุนแรงที่อาจจะเกิดขึ้นได้

จากการเสนอข่าวอย่างต่อเนื่องของสำนักข่าวไอเอ็นเอ็น จะทำให้ผู้ฟังทราบความเคลื่อนไหว และการโต้ตอบของทั้งสองฝ่ายเป็นระยะ ๆ แม้จะเป็นภาพกว้าง ๆ ที่ไม่ลงไปในรายละเอียด

เอ็ดดอท่างสมบูรณ์นัก ถ้าผู้ฟังติดตามการรายงานมาโดยตลอด ก็จะทำให้ทราบโดยปริยายว่า ฝ่ายคู่ขัดแย้งเรียกร้องอะไรอย่างกว้าง ๆ ใครคือคู่ต่อสู้ของความขัดแย้ง ทำไมจึงเกิดความขัดแย้ง และ ทั้งสองฝ่ายมีท่าทีอย่างไร โดยเฉพาะในช่วงเวลาที่เกิดการปะทะกัน สำนักข่าวไอ เอ็น เอ็น จะรายงานความเคลื่อนไหวของการปะทะกันโดยตลอด ความคืบหน้าไปกับประกาศของทางราชการ มันจะไม่ลงในรายละเอียดของผู้บาดเจ็บและเสียชีวิต รวมทั้งทิศทางที่เกิดให้ประชาชนผ่านเข้าไปได้ แต่ก็พอจะทราบทั่ว ๆ ไปว่า เกิดการรวมตัวหรือปะทะกัน ที่ไหน อย่างไร เช่น โดยทหารยิงปืนขึ้นฟ้าเพื่อขู่บ้าง หรือ การใช้แก๊สน้ำตาบ้าง ในบริเวณใด แต่ละฝ่ายมีท่าทีหรือปฏิบัติอย่างไร ต่อการปะทะกัน และมีท่าทีว่าจะยุติหรือสงบลงหรือไม่ อย่างไร

นอกจากรายงานจากผู้สื่อข่าวในพื้นที่แล้ว ยังมีรายงานจากแหล่งข่าวที่เป็นฝ่ายคู่ขัดแย้งด้วย ไม่ว่าจะเป็นทหารระดับผู้บังคับบัญชา หรือ ตำรวจ มาตรการในการปราบปราม การดำเนิน การในระยะต่อไป และความรู้สึกที่มีต่อเหตุการณ์ ซึ่งประเด็นที่ถูกตอกย้ำบ่อย คือ จะใช้ความรุนแรงน้อยที่สุด เท่าที่จำเป็น

จากลักษณะดังกล่าว เมื่อมาพิจารณาควบคู่กับแบบจำลอง เรื่องการนำเสนอความขัดแย้งของสื่อมวลชน ทั้งสองรูปแบบ อาจกล่าวได้ว่า ทั้งสององค์กรข่าว ทำหน้าที่เสนอข่าวให้ประชาชนได้ทราบก็จริง แต่ลักษณะในการนำเสนอก็ควบคู่ไปกับการชักนำหรือจูงใจให้เกิดประชามติ ซึ่งทั้งสององค์กรเรียกร้องให้เกิดประชามติต่างกัน โดยกรมประชาสัมพันธ์พยายามชักจูงให้เชื่อถือในการใช้กำลังทหารเข้าปราบของรัฐบาลว่าเป็นความถูกต้อง ชอบธรรม สมเหตุสมผล ในขณะที่ท่าทีของสำนักข่าวไอ เอ็น เอ็น ก็พยายามชักจูงให้ยุติการใช้ความรุนแรงของทั้งสองฝ่าย

การแก้ไขความขัดแย้ง

จากการสัมภาษณ์ในงานวิจัยนี้ ปรากฏว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกันออกไปเป็น 2 กลุ่มของบุคลากรข่าวทั้งสององค์กร คือ บุคลากรสำนักข่าวไอ เอ็น เอ็นเห็นว่า

(1) เชื่อว่า ช่างวิทยุจะช่วยแก้ไขความขัดแย้งได้ โดยการเสนอข่าวอย่างเป็นกลาง ให้ความเป็นธรรมแก่ทั้งสองฝ่าย การเสนอข้อเท็จจริงไม่บิดเบือน กอปรกับการเสนอแหล่งข่าวที่ทั้งสองฝ่ายเคารพ เชื่อฟัง อันได้แก่สถาบันพระมหากษัตริย์ เหล่านี้จะช่วยให้ความขัดแย้งคลี่คลายไปได้

สำหรับบุคลากรข่าววิทยุกรมประชาสัมพันธ์ บางท่านมีความเห็นเช่นเดียวกับ
 ผู้ปฏิบัติงานสำนักข่าวไอ เอ็น เอ็น และบางท่านก็เห็นว่า การไม่เสนอข่าวที่ชั่วร้าย และการเสนอ
 ข่าวของทางราชการเพื่อประโยชน์ต่อสาธารณชนโดยรวม ก็เป็นอีกทางหนึ่งในการแก้ไขความขัด
 แย้งได้

(2) อย่างไรก็ตาม ยังมีอีกกลุ่มหนึ่งของสำนักข่าวไอ เอ็น เอ็น ซึ่งเชื่อว่าไม่
 ใช้น้ำหนักของข่าววิทยุในการแก้ไขหรือไปยุติความขัดแย้งนั้น เพราะความขัดแย้งเป็นสิ่งที่เกิดขึ้น
 ตลอดเวลา หน้าทีของสื่อมวลชนที่ลึกที่สุด คือ เสนอข่าวไปตามความเป็นจริง อย่างเป็นกลาง เพื่อ
 ให้ประชาชนได้รับรู้ข้อมูลอย่างถูกต้อง และจะเป็นผู้ตัดสินใจเองว่าควรหรือไม่ควรทำอะไร

อย่างไรก็ตาม แม้จะมีความแตกต่าง แต่ทั้งสองกลุ่มก็มีความเชื่อที่เหมือนกันในการ
 เสนอข่าวที่เที่ยงตรง เป็นกลาง ไม่บิดเบือนและเสนอข่าวอย่างต่อเนื่อง

อย่างไรก็ดี ถ้าจะแยกแยะการนำเสนอข่าวเพื่อแก้ไขความขัดแย้งของทั้งสององค์กร
 ตามแนวคิดที่ ศาสตราจารย์ วราเจริญ นำมาสรุปไว้ ก็อาจแบ่งอธิบายได้ดังนี้

- สถานีวิทยุแห่งประเทศไทยนั้น มีจุดยืนแน่นอนในการเลือกที่จะอยู่ฝ่ายรัฐบาล เนื่อง
 ด้วยสภาพภาพขององค์กร นโยบายและอื่น ๆ การเสนอข่าวขององค์กร แสดงให้เห็นชัดว่า ต้อง
 การนี้ให้ประชาชนเห็นและเข้าใจตามที่รัฐบาลต้องการว่า ฝ่ายผู้ขัดแย้งกระทำการอย่างไม่ถูกต้อง
 และสมควรที่จะยินยอมต่อฝ่ายรัฐบาล เช่น การตอกย้ำประเด็นเรื่องความถูกต้องชอบธรรมของรัฐ
 บาล การแบ่งเบา แบ่งเบา อย่างชัดเจนในการเสนอข่าว เหล่านี้เป็นต้น

นี่ย่อมแสดงว่าสถานีวิทยุแห่งประเทศไทย ได้เลือกวิธีการแก้ไขความขัดแย้งใน
 ตอนแรก โดยวิธีการให้ฝ่ายหนึ่งยอมอีกฝ่ายหนึ่ง แต่ภายหลังจากที่เกิดเหตุการณ์รุนแรง จนสถาบัน
 พระมหากษัตริย์ได้เข้ามาเกี่ยวข้อง เพื่อคลี่คลายเหตุการณ์ สถานีวิทยุแห่งประเทศไทยก็เลือกที่จะ
 นำพระราชดำรัสนั้นมาถ่ายทอด ช้าแล้วช้าเล่า อันแสดงให้เห็นการชี้นำด้วยวิธีของอนุญาโตตุลา
 การ ที่ให้บุคคลในสถาบันพระมหากษัตริย์ เข้ามาเป็นผู้ตัดสินชี้ขาด

หนึ่ง จากงานวิจัยของ สมสุข หินวิมาน (2534) ที่เคยพบว่า ถ้าเกิดความขัดแย้ง
 ขึ้นระหว่างภาครัฐบาลกับหน่วยอื่น ๆ สถานีวิทยุแห่งประเทศไทยได้ใช้วิธีการแก้ไข โดยการหลีกเลี่ยง
 จากประเด็นความขัดแย้ง ซึ่งในงานวิจัยนี้ก็พบในลักษณะเช่นนี้อยู่บ้าง คือการพยายามเสนอข่าวอื่น
 และไม่นำเสนออย่างต่อเนื่อง อีกทั้งเสนอในปริมาณไม่มากต่อ 1 ภาคข่าว อันเป็นการไม่ให้
 ความสำคัญแก่ต่อข่าวนั้น แต่อย่างไรก็ตาม เป็นการยากที่สถานีวิทยุของรัฐบาลจะสามารถหลีกเลี่ยง

ไม่นำเสนอข่าวอันส่งผลต่อคนทั้งชาติได้

- สำนักข่าวไอ เอ็น เอ็น นั้น ได้พยายามใช้แนวคิด การประนีประนอม มากเกินไป ความขัดแย้ง โดยการชี้แนะแนวความคิดของนักวิชาการ หรือผู้ทรงคุณวุฒิบ้าง โดยยุติความขัดแย้ง ในท่วงแรก ก่อนที่จะบานปลายออกไป หากว่าการประนีประนอมที่สำนักข่าวนั้นพยายามจะให้เกิดขึ้น ในกลุ่มคนทั้งสองฝ่ายนี้ กลับไม่เป็นผล ตรงกันข้าม เหตุการณ์กลับบานปลายกลายเป็นการปะทะกัน จนบาดเจ็บล้มตาย ต่อเมื่อสถาบันพระมหากษัตริย์เข้ามามีบทบาทในระยะหลัง สำนักข่าวไอ เอ็น เอ็น ให้ความวิพากษ์การตัดสินใจขาดแบบอนุญาโตตุลาการ โดยที่นำต่อสาธารณชนว่า ในความขัดแย้งเช่นนี้ สามารถหวังพึ่งพระมหากษัตริย์ได้ และมีความพยายามจะให้สถาบันนั้นออกมาแก้ไข เช่น การเอ่ยถึง รัฐบาลผู้ใกล้ชิด พระมหากษัตริย์ หรือความพยายามของหลายบุคคลในการยื่นฎีกา ฯลฯ